

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΥΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝΟΥ ΔΑΝΙΗΛ ΚΟΝΤΟΥΔΗΣ *

ΥΠΟ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. ΑΤΕΣΗ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡ. ΛΗΜΝΟΥ

Ὁ Δανιὴλ ἐσχετίζετο διὰ φιλίας μετὰ πολλῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν προσωπικοτήτων τῆς ἐποχῆς του, ἰδίᾳ δὲ μετὰ τῶν

α) Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Β' τοῦ Κοκκώδη, Χίου τὴν καταγωγὴν (α'. αὐτοῦ πατριαρχεῖα 1860-1863, β'. τοιαύτη 1873-1878), προστάτου τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς¹, πρὸς ὃν, ἐπὶ τῇ ἀναρροῇ αὐτοῦ εἰς τὸν Πατριαρχικόν, τῆς Κων/λεως, θρόνον, ἀπέστειλεν ἐπιστολήν², δι' ἧς διεδήλου τὴν χαρὰν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 46.

1. Δελτίον Μεγαλοσχολικῶν. Ἀθῆναι 1952 (Φεβρουάριος) Τεύχ. Γ'. σ. 7.

2. Αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Τῷ Παναγιωτάτῳ, Θεοτάτῳ καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῳ καὶ Ἀρχιεπισκόπῳ Κων/λεως, Νέας Ρώμης Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωακείμ, τὸν ἐν Χῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν εὐλαβῶς ἀπονέμω.

Συνεχάρησαν μὲν ἡμῖν ἡ τε κοινὴ τροφὸς καὶ Μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία καὶ πᾶσα τάξις τῶν σεβασμίων κληρικῶν καὶ πάντα τὰ πνευματικὰ Αὐτῆς τέκνα, ἐπὶ τῇ θείᾳ εὐδοκίᾳ, ἀναβάσει τῆς Ὑμετέρας Θεοφρουρήτου Παναγιότητος ἐπὶ τὸν ἀγιώτατον Πατριαρχικόν, Ἀποστολικόν καὶ Οἰκουμενικόν θρόνον, καὶ τοῦτ' αὐτὸ τὸ καθῆκον καὶ ἡ γνησίᾳ θυγάτηρ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐξ Ἑλλάδος κατ' ὀφειλὴν ἐξεπλήρωσεν ἴσως ἤδη ἀγαλλομένη, ὅτι Θεοπροβλήτως ἀνεδέξατο τοὺς οἰακας τῆς ἱεράς ταύτης Κιβωτοῦ, ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης.

Τὴν ἐκπλήρωσιν δ' αὐτοῦ τούτου τοῦ καθήκοντος καὶ ἡ ἐμὴ, ἐπιχειρεῖ, ταπεινότης, σήμερον, ὑπὸ διττῶν αἰσθημάτων χαρᾶς τὴν καρδίαν ἔχουσα πάλλουσαν, τοῦτο μὲν ὅτι ἐν ἡμέραις θλίψεως οὐ λείαις, ὁ θεῖος δάκτυλος προήγαγε τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα ἐπὶ τὸν ὑπέρτατον Οἰκουμενικόν θρόνον πρὸς διασκέδασιν καὶ κατεύνασιν τῶν, κατὰ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὑπομοχλευομένων ἐκ τῶν ὑπεναντίων, τοῦτο δέ, ὅτι συμπολίτης ἐμὸς καὶ ἀνὴρ ἀρετῆς καὶ πλεονεκτημάτων τῶν κατὰ τὸν διπλοῦν ἄνθρωπον ἐγκρατῆς, τὴν Ἀποστολικήν, ἀναβεβηκῶς, ἔδραν, θέλει, δίκην ἀστέρου φαεινοῦ, διαλάμψει καὶ διαλύσει πάντα τὰ περὶ αὐτὸν ζοφερά, δόξαν μὲν καὶ τιμὴν τῇ τε γηναμένη καὶ θρηψάσῃ οὐ μικρὰν περιποιεῖ, κλέος δὲ καὶ ἀγλάισμα τῇ πολλὰ παρὰ τοῦ νέου Ἀρχιεπιτομένου Αὐτῆς προσδοκούσῃ Ἁγιωτάτῃ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ.

Ἀπειρῶν τοίνυν χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως πεπλησμένη, Παναγιώτατε Πάτερ, καὶ Πατριάρχα, ἡ Ἱεραρχικὴ μου καρδιά σπεύδει συγαίρουσα τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ παντὶ τῶν Ὁρθοδόξων, πληρώματι ἐπὶ τῇ, θείᾳ ἐπινεύσει, ἀνόδῳ Ὑμῶν ἐπὶ τοῦ Ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου θρόνον καὶ χεῖρας ἱκετίδας ἀνυψούσα πρὸς τόν, τοῦ Παντός, ποιητὴν καὶ συντηρητὴν ἐπικαλεῖται, ὅπως περιφρουρῇ μὲν καὶ περισκέπῃ τὴν Θειοτάτην μοι Αὐτῆς Παναγιότητα ἀκλόνητον καὶ ἐδραϊὰν ἐπὶ τοῦ Πα-

τριαρχικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Αὐτῆς Θρόνου βρούσα εὐδαιμονίας καὶ θείας χάριτος, κρατύνῃ δὲ καὶ καταφωτίζη Αὐτὴν τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, ἵν' οὕτω ἔμπλεων θείων νοημάτων καὶ ὅλως ἔνθουον διάγουσαν ἐπὶ τὸ βέλτιον μὲν καταρτίσθαι τὸ πλήρωμα τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἐπ' ἀρίστην δὲ τὸ ἱερὸν Αὐτῆς σκάφος κυβερνώσα καὶ ἰθύνουσα προσορμίσθαι εἰς ἀσφαλῆ λιμένα καὶ ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον, ταῖς χερσὶ Κυρίου, παραδοῦσα αὐτὸ τῆς εὐκταίας ἐκείνης φωνῆς ἀξιοθεΐη «οὕτω λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Τὰς εὐχὰς ταύτας ἐξ εἰλικρινῶν σπλάγγνων ἀποδύρουσας ἀποδέχθητε μετ' εὐμενείας, Παναγιώτατε Πάτερ, καὶ μὴ λείπητε ἐπιδαφιλεύοντές μοι τὰς παναγίας, Αὐτῆς, εὐχὰς.

Ἐπιλέγων δ' ἐπεύχομαι ὅπως ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ δημιουργὸς πάσης κτίσεως συναντιλάβηται ὑμῖν, ἵνα ἐν παρατάξει καὶ καθοπλισμῷ τῷ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὰ, τῶν πιστῶν, σιμῆνη πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν ποδηγετούμενα κατισχύσωσι τῇ θεῷ, τοῦ Πνεύματος, πανοπλίᾳ, νὰ ἐκδιώξωσι μακρὰν ἡμῶν νὰ στίφη τῶν ἑτεροδόξων καὶ τούς, κατὰ τῆς μάνδρας ἡμῶν, τολμῶντας νὰ εἰσπηδήσωσι βαρεῖς, τῆς κακοδοξίας, λύκους.

Τοιαῦτα διαπράττουσα καὶ ἀπεραγομένη ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης καταδειξῆται ἀληθῶς ὄτι, ὄντως ἐτέθη ὁ λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ κεκράζονται λαοὶ πάντες «μέγας ἀληθῶς ἐστὶ ὁ Θεὸς τοῦ νέου Ἰσραὴλ».

Τὰ ἔτη εἶσαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα πρὸς πλήρωσιν μὲν τῶν προεισημένων, πρὸς καύχημα δὲ τῶν ἐκ καρδίας ἀγαπῶντων, τιμῶντων καὶ σεβομένων, Αὐτήν.

Ὑποσημειοῦμαι μετὰ σεβασμοῦ βαθυτάτου
Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ταπεινὸς ἐν Χ' ἀδελφὸς
Ὁ Μητροπολίτης Σύρου Δανιὴλ».

Καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Πατριάρχου.

«Ἰωακείμ ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κων/λεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἰερῶτατε Μητροπολίτα Σύρου καὶ Τήνου, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὴ ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος Κύριε Δανιὴλ' χάρις εἴη τῇ αὐτῆς Ἰερότητι καὶ εὐρίην παρὰ Θεοῦ.

Μετὰ πόθου κομισάμενοι τὸ σταλὲν ἡμῖν περισοῦδατον ἀδελφικὸν αὐτῆς γράμμα καὶ ἠσθέντες ἐπὶ τῇ δηλώσει τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγείας τῆς, εἶδομεν ἐπομένως καὶ ὅσα ἐν αὐτῷ σημειοῖ, τὸν συγχαρητικὸν κινήσασα κάλαμον ἐπὶ τῇ, θεῷ ἐλεει, ἀναβάσει ἡμῶν εἰς τὸν Ἁγιώτατον, Πατριαρχικόν, Ἀποστολικόν καὶ Οἰκουμενικόν θρόνον, προαγομένη οὐχ ἦντον ἀπὸ εἰλικρινούς καρδίας, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς ἡμᾶς φιλαδέλφων αὐτῆς φρονημάτων, ὅσον καὶ ἀπὸ αἰσθήματα πατριωτικοῦ ἀξιεπαίνου.

Ἐξαίρει γὰρ τὰ καθ' ἡμᾶς εἰς ὑπερβολὴν καὶ ἀποδίδωσιν ἡμῖν ἀρετάς, ὧν πολλῶ ἦντονές ἐσμεν ἀτυχῶς, εἰς μόνην τὴν ἐξ ὕψους ἀπόθειαν ἐλπίζοντες καὶ εἰς τὰς εἰλικρινεῖς εὐχὰς τῶν φίλων φρονούντων ἡμῖν, ὅπως δυνηθῆμεν βαστάσαι τὸ τῆς Πατριαρχείας μέγα καὶ δυσβάστακτον βάρος.

Ἄλλ' οὖν λίαν εὐχαρίστως διατεθέντες πρὸς τὸ φιλόκαλον τῆς γνώμης καὶ τὴν εἰλικρινῆ περὶ ἡμᾶς αὐτῆς διάθεσιν καὶ εὐμενῶς ἀπεδεξάμενοι τὰς συγχαρητηρίους αὐτῆς προσρήσεις καὶ ἐπευχὰς, ἀπαντῶμεν διὰ τῆς παρουσίας Πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς καὶ τὰ εὐχαριστήρια ἀπὸ καρδίας ἀπονέμοντες τῇ φίλῃ ἡμῖν αὐτῆς Ἰερῶ-

β) Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Κυρίλλου (ἐπιστολαὶ 5-4-855 καὶ 6-9-856¹

γ) Μητροπολιτῶν.

1) Ἀρτης Σωφρονίου (ἐπιστολὴ 22|1|861).

2) Σμύρνης Ἀνθίμου (» 17|12|851).

» Χρυσάνθου (» 16|2 καὶ 12|4|861).

3) Κρήνης Ἀμβροσίου, ὅστις ἀπευθύνων αὐτῷ ἐξ Ἱέρωντος Μ. Ἀσίας ἐπιστολὴν (1 Ἰουνίου 1858) ὑπέγραφεν ὡς ἐξῆς· «τῆς λῆαν μοι Αὐτῆς ἀξιοσεβάστου καὶ μυριοποθήτου μοι Πανιερότητός της ὅλως πρόθυμος τοῖς δεσποτικοῖς νεύμασι ἐπιροεπῆς καὶ ἐν Χῶ ἐλάχιστος ἀδελφός».

4) Χίου Νεοφύτου (ἐπιστολὴ κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1860).

δ) Μ. τῶν Πατριαρχείων, Πρωτοσυγκέλλου Πλάτωνος πρὸς ὃν γράφων, ἐν ἔτει 1861, συγχαρητήριον ἐπιστολὴν ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων ὡς τοιούτου, ἐπιλέγει «Συγχαίροντές σοι τοίνυν ἐπὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ ταύτῃ τιμῇ, ἀφ' ἧς πολλὰ σεαυτῷ τε καὶ τῷ ἱερῷ ἡμῶν κλήρῳ ἔργα ἀρετῆς διαπράξει, εὐχόμεθα, ὅπως ἡ θεία χάρις... ἀνυψώσῃ σε ἐπὶ τὴν ἀνωτάτην, τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου, βαθμίδα, διδοῦσα πᾶν σοι ἐφετόν καὶ πάσας τὰς βουλὰς σου πληροῦσα ἐπ' ἀγαθῷ ἀείποτε τῆς κλειζομένης Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπ' εὐδοξία τῆς γιναμένης καὶ θρεψάσης σε γῆς καὶ τῶν σῶν οἰκείων», εἰς ἀπάντησιν τῆς, πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τούτου, ὑπὸ χρονολογίαν 12|9|861 τοιαύτης διαλαμβανούσης καὶ τὰ ἐξῆς. «Ἐξ ἀπαλῶν τῶν ὀνύχων ἔχων κεκτημένην τὴν ἰδέαν τῆς ἐμφύτου εὐεργετικῆς αὐτῆς διαθέσεως ἐπεκτεταμένης ἐπὶ παντός προσώπου, ὡς οὔσης ἀπόρροια τῆς ἄκρας φιλογενείας της καὶ ἐν πλήρει γνώσει ὑπάρχων τῶν περικοσμιούντων τὸ ἀρχιεροπρεπὲς ἄτομόν της Ἀποστολικῶν ἀρετῶν, ἡγησάμην χρεῶν, ἵνα πρωτίστως μὲν ἀποδιδούς αὐτῇ τὰς εὐγνωμόνους ἐγκαρδίους υἱϊκάς μου προσρήσεις, ὡς ὀφείλοντος εὐγνωμονεῖν ἰσοβίως ἀπέναντι τῶν πρὸς ἐμὲ ἀπείρων εὐεργεσιῶν καὶ χαρίτων της, ἐξαιτήσομαι ἐνθέρμως τὰς θεοπειθεῖς πατρικὰς αὐτῆς εὐλογίας, ἐπομένως δὲ κρηπίδα ἔχων τὸ φιλόστοργον καὶ φιλόμουσον

τητι ἀντεξαίτουμέθα θεόθεν ὑπὲρ αὐτῆς ὑγίειαν διηλεκτῆ, εὐημερίαν ἀδιάπτωτον, θυμηδίαν ψυχῆς, καρποφορίαν πνευματικὴν ἐν τῷ εὐλογημένῳ ποιμνίῳ της καὶ τῶν κατ' ἄμφω σωτηριωδῶν αἰτημάτων τὴν ἐπίτευξιν, διαβεβαιοῦντες αὐτὴν καὶ τὸ ἀπαρμειώτων τῆς ἀνέκαθεν διατρεφομένης πρὸς τὸ ἀρχιεροπρεπὲς αὐτῆς ἄτομον δικαίας ὑπολήψεως καὶ τῆς ἐπικλίσεως ἡμῶν καὶ ἀγάπης, λόγους μάλιστα συνδέσμου πατριωτικοῦ ἐνισχυομένης τε καὶ δικαιουμένης.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ ἀδελφικῆς εἰλικρινοῦς γνώμης· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

αὐξῶ Δεκεμβρίου κθ'.

† Ὁ Κων]λεως ἐν Χ' ἀγαπήτός ἀδελφός

1. Τὰς κυριωτέρας τῶν ἐπιστολῶν, τοῦ Δανιὴλ, προτιθέμεθα ἵνα δημοσιεύσωμεν αὐτοτελῶς.

αὐτῆς αἴσθημα ἐκφραζόμενος τὴν ἦν ἡσθάνθη ἐνδομύχως ὑπέμετρον χαρὰν ἐπὶ τῇ ἐξαγγελίᾳ τῆς, εἰς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας, αἰσίας μεταβάσεώς της ὡς μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου παρενοχλήσω μικρὸν τὰς εὐαισθήτους ἀκοὰς της δρωόμενος εἰς τοῦτο ὑπὸ θάρρους υἱοῦ τε ἅμα καὶ συγγενικοῦ καὶ καθόσον μάλιστα εὐ οἶδεν ὅτι παιδεῖα καὶ ἀρετῇ κεκοσμημένη οὕσα θεωρεῖ τὴν ἀληθῆ δόξαν τοῦ ἀνθρώπου ἐνυπάρχουσαν εἰς τὰ ἐντὸς καὶ οὐχὶ εἰς τὰ ἐκτὸς αὐτοῦ...».

ε) Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, ὄν, εἰς ἐπιστολὴν αὐτοῦ (6[9]856) πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Κύριλλον ἀποκαλεῖ εὐσεβέστατον διδάσκαλον καὶ προσφιλέστατον τέκνον «φίλῳ ἀνδρὶ καὶ εὐσεβεστάτῳ Διδασκάλῳ καὶ ἡμετέρῳ προσφιλεστάτῳ τέκνῳ».

ς) Θεοκλήτου Φαρμακίδου, ὄν ἐπονομάζει «Σοφολογιώτατον» καὶ «πολύτιμον φίλον» (ἐπιστολαὶ 25]4 καὶ 2]9]856).

ζ) Νεοφύτου Βάμβα «τοῦ τοσοῦτον ὠφελήσαντος τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ διὰ τῶν παντοδαπῶν συγγραμμάτων καὶ διὰ τῶν Εὐαγγελικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν», ὡς γράφει ὁ Γεώργιος Ὑπάλδος Ἐφορος τῆς «Ἐφορίας τῆς Δημοσίας καὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ὁθωνος Βιβλιοθήκης» ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 624[10]9]856 ἐγγράφῳ αὐτοῦ πρὸς τὸν Δανιὴλ, εἰς ἀπάντησιν τῆς, ἀπὸ 25 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐπιστολῆς τούτου ἀποστέιλαντος αὐτῷ τὴν εἰκόνα τοῦ Νεοφύτου Βάμβα.

η) Ζωρζῆ Τζιτζίνια Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Μασσαλία, Χίου δὲ τὴν καταγωγὴν, μέσῳ τοῦ ὁποίου ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἐν αὐτῇ ἱερὸν ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μίαν σειρὰν Κυριακοδρομίων τοῦ Θεοτόκη-καὶ τετρατόμου τοιαύτην τῆς Π. Δ. «ἀμφοτέρα ταῦτα...ὡς ἀφιέρωμα εἰς τὸν αὐτόθι ἱερὸν ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὅπως καὶ οἱ νῦν καὶ οἱ μετέπειτα ἐφημερεύοντες ἀρῶνται ἐξ αὐτῶν ὅ,τι ψυχοφελές καὶ σωτήριον πρὸς διδασκαλίαν τῶν αὐτόθι ἐκκλησιαζομένων εὐσεβῶν χριστιανῶν» (ἐπιστολὴ 2]2]857 πρὸς Τζιτζίνιαν, κατόπιν τῆς ἀπὸ 28]11]856 πρὸς αὐτὸν ὁμοίας τοῦ ἐφημερίου τοῦ ὡς εἴρηται ναοῦ, καὶ συμπολίτου του Δανιὴλ Θεμ. Παντελίδου) καὶ «δέκα ἔκτυπα τῆς εἰκόνης τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἰσοφωτάτου Νεοφύτου Βάμβα, τὰ ὁποῖα ἡ ἡμετέρα Πανιερότης εὐηρεστήθη νὰ προσφέρῃ δι' ἐμοῦ πρὸς τοὺς ἐνταῦθα Χίους συμπολίτας καὶ ταῦτα κατὰ τὴν ἐκφρασθεῖσαν μοι ἐπιθυμίαν διένειμα προσηκόντως μὲ μεγίστην ὑποχρέωσιν τῶν ὄσων ἠξιώθησαν ν' ἀπολαύσουν τὸ πολύτιμον τοῦτο δῶρον καὶ οὐχ ἥτιον τῆς ἰδιαιτέρας ἰδικῆς μας, παρακαλῶν ὑμᾶς νὰ πιστεύσητε, ὅτι ἅπανα ἡ οἰκογένειά μου μετὰ σεβασμοῦ ἐνατενίζουσα τοὺς χαρακτῆρας τοῦ αἰδίου συμπατριώτου ἐγκανχᾶται διὰ τὰς ἀρετάς του καὶ διὰ τὸς πρὸς τὸ Πανελλήνιον εὐεργεσίας του...» (ἐπιστολὴ Τζιτζίνια πρὸς Δανιὴλ 12]24 Σεπτεμβρίου 1856).

θ) Νικ. Δεληγιάννη νομάρχου Εὐβοίας παρακληθέντος διὰ τῆς ἀπὸ

11]6]854 ἐπιστολῆς ἑαυτοῦ ὅπως ἐπιδείξει διαφέρον διὰ τοὺς ἐκ Χίου καταγομένους μοναχοὺς τῆς, ἐν Σκιαθῶ, Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου.

1. Αὕτη ἔχει ὡς ἀκολούθως.

« Ἐξοχώτατε

Ἐν Σύρῳ (ὅπου διέμεινα ἑβδομάδας τινὰς ἐν ἀδείᾳ) εἶχα μάθη μετ' εὐχαριστήσεως ἄκρας τὸν διορισμόν σας εἰς τὴν Νομαρχίαν Εὐβοίας. Νῦν δὲ ἐπανελθὼν ἐνθάδε, ἔκρινα φιλικῶς καθήκοντος ἐκπλήρωσιν, τὸ νὰ Σᾶς ἐξηγήσω διὰ γράμματος τὴν χαρὰν μου, νὰ Σᾶς συγχαρῶ ἐκ καρδίας καὶ νὰ Σᾶς εὐχηθῶ ἀπὸ ψυχῆς ἐπιτυχίαν πλήρη καὶ εὐδόξωσιν ὅλων τῶν πράξεών Σας, ἐπ' ἀγαθῶ τῶν λαῶν, τῶν ὁποίων τὴν διοίκησιν διεπιστεύθητε παρὰ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως. Ἐκφράζω προσέτι καὶ ἑτέραν ἐγκάρδιον εὐχὴν, ἥτις εἶναι τὸ νὰ τύχητε ἐπαξίως καὶ θέσεως καὶ τιμῆς ἀνωτέρας.

Τῆς ἀφορμῆς ταύτης δραττόμενος κινουμαι ἐκ φιλικῶ θάρρους νὰ κάμω εἰς ὑμᾶς, καὶ μικρὰν αἴτησιν, τὴν ἐξῆς. Ἐν τῷ νομῶ, τοῦ ὁποίου προϊστασθε, κεῖται ἡ, κατὰ τὴν Σκιαθον, Μονὴ τῆς Εὐαγγελιστρίας. Εἰς τὴν μονὴν ταύτην, ἔχω ἰδιαιτέρον σέβας καὶ κλίσιν, καθὸ ἴδρυμα Χιακόν οὐ μόνον δ' ἐγώ, ἀλλὰ καὶ μετ' ἐμοῦ πάντες οἱ, τὰ ἱστορικὰ τῆς Χίου ἐξερευνήσαντες καὶ γινώσκοντες συμπολιταί μου. Νήφων καὶ Νεῦλος καὶ Ἀπολλῶς οἱ ἀοίδιμοι Χίοι ὁμότροποι καὶ κατὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ ὁμόψυχοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ τῶν ἐπίσης ἀοιδίμων ἀνδρῶν τοῦ τε ἐν Ἀγίοις Μακαρίου (πρῶην Κορινθίου) τοῦ Νοταρᾶ ἀσκήσαντος ἐν Χίῳ — καὶ τοῦ ἐν Χίῳ Σχολαρχήσαντος Ἀθανασίου τοῦ Παρίου — (συνευδοκοῦντος καὶ συνεργοῦντος καὶ τοῦ ἀγορευτοῦ Νικοδήμου τοῦ Ναξίου), πρὸς δὲ καὶ τοῦ ἐν Ῥευστοῖς Νικηφόρου (Χίου καὶ τούτου), τοὺς ὁποίους ἔσχον συνεργοὺς καὶ συμπράκτορας καθίδρυσαν, ὁ μὲν Νεῦλος μετὰ τοῦ Ἀπολλῶ τὸ ἐν Ἱκαρίᾳ, ὁ δὲ Νήφων τὸ ἐν Σκιαθῶ Κοινόβιον.

Διὰ ταύτην ἄρα τὴν ἀρχὴν τοῦ μοναστηρίου τούτου καὶ διὰ τὸ σέβας τὸ ὁποῖον καὶ ὡς χριστιανὸς καὶ ὡς Χίος ἔχω πρὸς τὴν μακαρίαν, καὶ παρ' ἅσπαι τοῖς Χίοις, σεβασμίαν μνήμην τῶν εἰρημένων ἀοιδίμων ἀνδρῶν, παρακαλῶ θερμῶς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην νὰ ἐπιδαφιλεύητε εἰς αὐτὴν τὴν μονὴν καὶ εἰς τοὺς, ἐν αὐτῇ, μοναχοὺς τὴν ἰδιαιτέραν ὑμῶν εὐνοίαν καὶ προστασίαν, ἐντὸς πάντοτε τοῦ νομίμου καὶ τοῦ δικαίου, διότι οὔτε ἐγὼ νοῶ νὰ κάμω εἰς ὑμᾶς οὔτε ὑμεῖς ἀποδέχεσθε ποτέ, σύστασιν ὑπὲρ ἀτόπου ἢ ἀδίκου πράγματος.

Ἐκ τῶν, ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ, μοναχῶν εἶναι καὶ τις δσιώτατος γέρον, Χίος εὐπατρίδης, Σπυρίδων ὀνόματι, οἰκονόμος καὶ σύμβουλος, τὸν ὁποῖον νέον ὄντα ὁ ἀοίδιμος Ἀθανάσιος ὁ Παρίου (ἀποβιώσαντος ἤδη τοῦ ἐν Ἀγίοις Μακαρίου) ἰδὼν ὅτι εἶχε κλίσιν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, τὸν ἀπέστειλεν εἰς αὐτὴν τὴν μονὴν καὶ ὁ ὁποῖος ἐκ 45 ἡδὴ ἐτῶν διαμένει ἐντὸς αὐτῆς ἀξίως τῆς κλήσεώς του καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Μονῆς διηνεκῶς ἐργαζόμενος. Τοῦτον ὡσαύτως τὸν καλὸν κἀγαθὸν γέροντα τολμῶ νὰ συστήσω ἰδίως εἰς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην.

Εὐχόμενος ὑμῖν ἀπὸ καρδίας ὑποσημειοῦμαι

Ὁ ἐν Χριστῷ εὐχέτης σας

Ἀθῆναι τὴν 11 Ἰουνίου 1854.

† Σύρου καὶ Τήνου Δανιὴλ

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον Κύριον

Νικόλαον Δελγιάννην

Νομαρχὴν Εὐβοίας

Εἰς Χαλκίδα.

ΘΕΟΛΟΓΙΑ Τόμος ΚΕ' Τεῦχος Β'

ι) Φιλίπ. Ἰωάννου, Γερουσιαστοῦ-Διευθυντοῦ τῆς ἰδιαίτερας Βασιλικῆς Βιβλιοθήκης, ὅστις ἀπαντῶν εἰς συγχαρητήριον, τοῦ Δανιήλ, ἐπιστολὴν ἐπὶ τῇ κατατάξει του «εἰς τὸν σύλλογον τῶν Γερουσιαστῶν» ὑφ' ἡμερομηνίας 20 Μαρτίου 1861, ἔγραφεν. «Εὐγνωμότως ἐδέχθην τὰς συγχαρητηρίους εὐχάς, ὡς ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης διὰ τῆς ἀπὸ τῆς 9 τοῦ παρόντος μηνὸς ἐπιστολῆς εὐηρεστήθη νὰ μοι ἐκφράσῃ ἐπὶ τῇ κατατάξει μου εἰς τὸν σύλλογον τῶν Γερουσιαστῶν. Εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα δι' ἣν δεικνύει πρὸς ἐμὲ ἀγάπην καὶ ὑπόληψιν καὶ παρακαλῶ Αὐτὴν νὰ εὐχῆται πρὸς Θεόν, ἵνα μὲ ἐνισχύσῃ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ μου καὶ μὲ καταστήσῃ ἐν τῇ νέᾳ μου ταύτῃ θέσει ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Μεγαλειότητου ἡμῶν Βασιλέως καὶ τῶν προσδοκιῶν τῶν ἀξιοτίμων μοι φίλων καὶ φίλων τῶν ἀληθῶν, τοῦ γένους ἡμῶν, συμφερόντων. Ἡ ἀγαθὴ παρ' ἐμοῦ θέλησις οὐδέποτε θέλει λείψῃ· ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνῃ ἡ θέλησις, ἔχει δὲ χρεῖαν καὶ τῆς δυνάμεως ἣν εἶθε διὰ τῶν ὑμετέρων εὐχῶν μοι χάριση ὁ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύων καὶ τὰ ἔλλείποντα ἀναπληρῶν, Κύριος».

ια) Ἄ. Ὁζερῶφ πρεσβυτοῦ τῆς Ρωσίας ἐν Ἀθήναις, πρὸς ὄν, ἐπὶ τῇ μεταθέσει του ἐξ αὐτῶν, εἰς ἄλλην θέσιν, κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1859, ὁ Δανιήλ ἀπέστειλεν ἐπιστολὴν ἐν ἣ χαρακτηριστικῶς ἔγραφε. «Ἐγκάρδιος λύπη τὰ Ἱεραρχικά μου σπλάγγνα κατατιτρώσκει, μὴ δυνάμενος καὶ ἥδη διὰ τὴν μὴ ἀναρῶσασαν ἔτι ὑγείαν μου αὐτοπροσώπως προσελθὼν νὰ ἴδω τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα καὶ τῇ εὐχηθῶ αἴσιον καὶ ἀκίνδυνον τόν, μέχρι τῆς νέας θέσεώς της, διάπλουν.

Αὐτὸ τοῦτο ἐγγράφως ἐπιχειρῶν, δὲν δύναμαι ν' ἀποσιωπήσω, ὅποιον αἰσθάνομαι ἀθυμίαν διὰ τὴν, ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἀποδημίαν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἀνδρὸς οὕτινος τὰ εὐγενῆ καὶ χριστιανικὰ ὑπὲρ τε τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἑλλήνων αἰσθήματα οὐ παύσονται οἱ πάντες ἀναμνησκόμενοι.

Μὴ πρὸς Θεοῦ, Ἐξοχώτατε, χαρακτηρισθῆ ἡ παροῦσά μου ὡς ὑπαγρευομένη ὑπὸ πνεύματος θωπείας· διότι ἐὰν δὲ πάντες σιωπήσονται οἱ λίθοι κεκραῖονται, ὅτι ἡ, εἰς Ἑλλάδα, ἀφιξις καὶ διαμονὴ ὑμῶν τὰς καλλίστας, τοῖς Ἑλλησι ἐντυπώσεις ἐπαφηκεν. Δικαίως τοίνυν ἀποδημοῦσαν τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα συνοδεύουσιν αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ εὐλογίαι ἐμοῦ τε καὶ παντὸς τοῦ πανελληνίου. Ἡ Ἐκκλησία δὲ καὶ οἱ Ἕλληνες περὶ ὧν τσαῦτα δείγματα εὐνοίας καὶ φιλοπατρίας παρέσχετε οὐ παύσονται εὐγνωμονοῦντες τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, αἱ δὲ γλυκεῖαι αὐταὶ εὐγνωμοσύναι καὶ ἀναμνήσεις ἐγεροῦσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τὸ εὐγνωμον καὶ εὐσεβὲς αἶσθημα τοῦ νὰ εὐλογῶμεν τὸ ὄνομα τοῦ εὐσεβάστου Ὑμῶν Αὐτοκράτορος καὶ νὰ ἱκετεύωμεν τὸν Ὑψιστον ὑπὲρ τῆς στερεώσεως τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Αὐτοῦ θρόνου, ὅτι τοιοῦτους φιλανθρώπους καὶ χριστιανούς ἀνδρας ἐν τῇ προ-

τευούση ἡμῶν ἀποστέλλει, οἵτινες ἀείποτε ὑπέρμαχοι θερμοὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν ἐδείχθησαν καὶ δείκνυνται.

Εἶθε μέχρι τερμάτων αἰῶνος μὴ ἐκλείψοι ἡ τοιαύτη εὐνοία καὶ ἡ προστασία τοῦ ἐνδόξου Αὐτοκρατορικοῦ θρόνου τῆς ὁμοδόξου ταύτης προστατίδος, τῶν Ρώσων, Δυναμέως ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων. Εἶθε».

Ἀπαντητικῶς δ' οὗτος, διὰ τῆς ἀπὸ 9 Ἰανουαρίου 1860 ἐπιστολῆς ἐγνώριζε τὰ ἑξῆς. «Πανιερώτατε! Λαβὼν μετὰ πλείστης εὐχαριστήσεως τὴν σεβαστὴν μοι ἐπιστολὴν ὑμῶν, σπεύδω ἵνα ἐκφράσω τῇ Ὑμετέρᾳ Πανιερότητι τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὰ προσφιλῆ μοι καὶ πάντῃ ἅγια αἰσθήματα Ὑμῶν πρὸς τε τὴν ἐμὴν ταπεινότητα καὶ τὸν σεβαστὸν μοι Κύριον καὶ Αὐτοκράτορα.

Ἐχω δὲ πληρεστάτην πεποίθησιν, ὅτι αἱ ἅγαι εὐχαι Ὑμῶν αἱ ἀείποτε τελέσφοροι ὑπάρχουσαι, φέρουσι τὸ ποθεινότατον ἀποτέλεσμα, τὴν κοινὴν τῆς Ὁρθοδοξίας εὐημερίαν.

Καθῆκον ἱερὸν νομίζω μοι φέρειν εἰς γνῶσιν τῆς ἀγιοτάτης διοικήσεως Ρωσικῆς Συνόδου τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς Ὑμῶν καὶ διαβεβαῖωσαι Αὐτὴν καὶ αὐτῆς περὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ ὄντως ἱεραρχικοῦ ὑπὲρ τῆς ἀγίας πίστεως ἡμῶν ζήλου ὑμῶν.

Ἐξαιτούμενος τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ τε καὶ τῶν περὶ ἐμὲ ἀρχιερατικῶν εὐχῶν Ὑμῶν, ἀσπάζομαι υἱικῶς τὴν ἀγίαν δεξιὰν Ὑμῶν καὶ μένω τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος ταπεινὸς καὶ εὐπειθέστατος δοῦλος».

ιβ) Ἐβερχάρτου Προξένου τῆς Ρωσίας, ἐν Ἐρμουπόλει, μεθ' οὗ μάλιστα ἐδημιουργήθη καὶ παρεξήγησιν τῆς (ἐπιστολὴ πρὸς Μάμουκαν 9 10βρίου 1854).

ιγ) Χρ. Χριστοπούλου Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

ιδ) Ἄνδρ. Μάμουκα καὶ Γεωργίου Γλαράκη Χίων τὴν καταγωγὴν.

ιε) Κων]νου Κανάρη (ἐπιστολὴ 9]3]843).

ις) Ν. Χρυσογέλου, Κωνστ. Προβλεγγίου Σιφνίων, Α. Ράλλη ἐκ Σύρου, Δημ. Βούλγαρη καὶ ἄλλων προσώπων, ἐπίζηλον, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κοινωσίᾳ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, κατεχόντων, θέσιν.

Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1853 ἐξελέγη «Πρόεδρος τῆς τιμῆς» τῆς, ἐν Παρισίοις, ἐδρευούσης ἐταιρίας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Φιλανθρωπικὸν κατάστημα τῆς Ἀφρικῆς»¹ πρὸ πάσης ὁμως ἄλλης ἀπαντήσεως παρεκάλεσε τὸ

1. Τὸ σχετικὸν ἔγγραφον ἔχει ἀκολούθως.

«Ἄριθ. 29.009

Παρίσιοι 10 Φεβρουαρίου 1853.

Πανιερώτατε,

Ἐκπληρῶ καθῆκον εἰδοποιῶν ὑμᾶς, ὅτι ὑποβληθέντες εἰς τὰς ψήφους τοῦ ὑπερτάτου συμβουλίου τοῦ φιλανθρωπικοῦ καταστήματος τῆς Ἀφρικῆς, διὰ τῆς εἰσηγητικῆς αὐτοῦ ἐπιτροπῆς ἐπροτάθητε *Πρόεδρος τῆς τιμῆς* τῆς ἐταιρίας ταύτης.

Πεποιθὼς εἰς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ φῶτα σας τὸ φιλανθρωπικὸν κατάστημα

Ἐπιθυμῶν διὰ τοῦ ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἔγγραφου του, ἐὰν συγκατατίθεται πρὸς τοῦτο. «Παρὰ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς ἐν Παρισίοις καθεδρευομένης ἑταιρίας ὑπὸ τὴν ἐπίκλησιν Institut d'Africqua, ἔγραψεν, ἔλαβον τὰ ἐπισυνημμένα ἔγγραφα, δι' ὧν εἰδοποιοῦμαι περὶ τῆς κατατάξεώς μου ὡς ἐπιτίμου Προέδρου τῆς ἑταιρίας ταύτης καὶ καλοῦμαι συγχρόνως νὰ δηλώσω ἔγγράφως, τὴν, περὶ τούτου, ἀποδοχὴν μου.

Ἐπιθυμῶν μὲν, μὴ δυνάμενος δὲ πρὶν ἢ λάβω τὴν ἄδειαν τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως ν' ἀπαντήσω καταφατικῶς, παρακαλῶ Ὑμᾶς Κύριε Ἐπιθυμῶν νὰ ἐπικαλεσθῆτε τὴν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένην ἄδειαν, ὅπως μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ δεχθῶ τὸν διορισμὸν τοῦτον» δὲν γνωρίζομεν ἐὰν τελικῶς ἐπετραπῆ αὐτῷ ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἐκλογῆς του.

Ὡσαύτως, ὡς πληροφοροῦμεθα ἐξ ἐπιστολῆς, 29 Μαΐου 1860, Σιγάλλα τινος, ἐκ Θήρας ἀποσταλείσης, κατετάγη, δυνάμει ἀποφάσεως τῆς ἐν Κοπεγχάγη «Β. Ἐταιρίας τῶν Ἀρχαιολόγων τῆς Ἀρκτου» εἰς τὴν χορείαν τῶν «τακτικῶν μελῶν ἢ τῶν εὐεργετῶν αὐτῆς».

Πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν ἐπισκόπησιν τῆς συμβολῆς αὐτοῦ εἰς τὰς καθ' ὄλου, τῆς ποιμαντορικῆς του ζωῆς, ἐκφάνσεις ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Σύρου, Τήνου κλπ. προαχθεῖσι εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν, τῷ 1852, καὶ τῆς συμμετοχῆς αὐτοῦ γενικώτερον εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, σκόπιμον ὑπολαμβάνομεν, ἵνα παραθέσωμεν ἐνταῦθα οἰκογενειακὴν του ὑπόθεσιν, ἔχουσαν μὲν τὴν ἀρχὴν ἐν Χίῳ ἀπὸ τοῦ 1822, περατουμένην δ' ἐν Σύρῳ τῷ 1850, ὡς πληροφοροῦμεθα ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Δανιὴλ, ἐχούσης οὕτως, ἀπευθυνομένης πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις, πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας, Βεντλάνδ.

« Ἀξιότιμε Κύριε Βεντλάνδ !

Περιστατικὸν πολλῆς σπουδῆς ἄξιον συνέβη εἰς ἐμέ, τὸ ὅποιον ἐκ πολ-
λοῦ ἤδη μ' ἔχει εἰς πολλὰ δεινὴν θέσιν.

Ἐπὶ τῆς στυγερᾶς ἐκείνης, ἐν ἔτει 1822, καταστροφῆς τῆς πατρίδος μου Χίου, ὁ ἀδελφός μου Ἰωάννης, ἔτι παῖς ὢν, ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἀπήχθη εἰς Αἴγυπτον, ὅπου διὰ τῆς συνήθους εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς βίας, ἤλλαξε καὶ τὴν πίστιν τῶν πατέρων του ἠλικιωθεὶς δὲ ἠξιώθη τιμῶν καὶ βαθμῶν παρὰ τῷ Σατραπῇ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἔλαβε καὶ σέξυγον, ἐπίσης αἰχμαλωτὸν ἐκ Μεσολογγίου, ἐξ ἧς ἔτεκνοποίησε παῖδας ἕξ. Ἐγὼ ζητῶν πάντοτε πληροφορίας περὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου τούτου, μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχον μάθει, ὅτι εὗρισκετο εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀμέσως ἔσπευσα διὰ παντοίων μέσων νὰ διεγείρω εἰς αὐτὸν τὰ αἰσθήματα τῆς πίστεως τῶν πατέρων

ἐλπίζει, ὅτι θέλετε εὐαρεστηθῆ νὰ συνδράμητε διὰ τῆς ψήφου σας, μετὰ τῶν γενναίων, τῆς Οἰκουμένης, ἀνθρώπων εἰς τὸ χριστιανικὸν ἔργον τῆς καταργήσεως τῆς αμαρταμπορίας καὶ τῆς δουλείας.

Τὸ Συμβούλιον, ἀφοῦ δεχθῆ τὴν συγκατάθεσίν σας, θέλει σᾶς ἀποστείλει ἀνεξῆδος τὸ δίκλωμά σας».

μας καὶ τῆς πατρίδος, ὅπερ καὶ μετὰ πολὺ ἐπέτυχον. Τῇ φιλανθρωπῶν δὲ συνδρομῇ τοῦ φιλέλληνος καὶ ἀξιολίμου ἀνδρὸς Κυρίου Πισκατόρη, τότε Πρέσβεως τῆς Γαλλίας ἐν Ἑλλάδι κατάρθωσα νὰ σωθῇ ἐπὶ Γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς οἰκογενείας του, μικρὸν μάλιστα μέρος τῆς περιουσίας του δυνηθεὶς νὰ φέρῃ μαζί του.

Ἐκ τῶν περισωθέντων ὀλίγων τούτων χρημάτων, τὰ μὲν ἀπωλέσθησαν εἰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, τὰ δὲ ἐδαπανήθησαν εἰς τὰς πολλὰς ἀνάγκας τῆς πολυμελοῦς ταύτης οἰκογενείας, διότι ἐκ τῶν ἰδικῶν μου εἰσοδημάτων δὲν ἐξαρκῶ εἰς πλήρωσιν ὅλων τῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκογενείας του, ὡς συντηρῶν κατὰ χρέος καὶ ἐτέρους συγγενεῖς μου, πλείους τῶν δεκαπέντε ψυχῶν, αἷτινες ἀπ' ἐμὲ προσδοκῶσι τὴν ἡμερησίαν τροφὴν των.

Ἡ ἔλλειψις χρημάτων ἐπέφερε καθ' ἐκάστην στενοχωρίαν ὅλον ἐπισθητοτέραν καὶ ὁ ἀδελφός μου, μολονότι ἐκ πολλοῦ, οἱ πρότεροι δεσπότηται του, δὲν διέλιπον νὰ τὸν γράφωσι συνεχῶς ν' ἀπέλθῃ πρὸς αὐτοὺς διὰ νὰ κάμῃ τύχην καὶ ἄχρι τίνος ἐκώφευεν εἰς τὰς προσκλήσεις των, κατὰ τὸ παρελθὸν μολοντοῦτο θεωρῶν ἕξ ἑνὸς μὲν τὴν προθυμίαν καὶ τὴν προσπάθειάν μου εἰς τὸ νὰ βελτιώσω τὴν τύχην αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας του, ἕξ ἐτέρου δὲ τὴν ἀδυναμίαν μου πρὸς τοῦτο, ἠναγκάσθη ἐσχάτως ν' ἀποδεχθῇ τὰς προτάσεις των, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ μου νὰ τοῖς δηλώσῃ τοῦτο διὰ γραφῆς του· καὶ ἤδη τὸν προσκαλοῦσι μὲ ὑποσχέσεις τοσοῦτον παχείας, ὥστε παντὸς ἀνθρώπου ἔχοντος ἀνάγκας καὶ οἰκογένειαν πολυμελῆ, ἢ πεποίθησις δύναται νὰ κλονισθῇ.

Τυχαίως ἔφθασα ν' ἀνακαλύψω ταῦτα ἐνῶ πάντοτε προνοῶν καὶ ὑποπευθὼν τοιαύτην ἀποφράδα περίπτωσιν ἐπροσπάθουν, ἴσως δυνηθῶ νὰ ἐπιτύχω ὑπὲρ τοῦ εἰρημένου ἀδελφοῦ μου δημοσίαν τινα θέσιν ἐν Σύρῳ, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπολαμβάνων διακοσίας τοῦλάχιστον δραχμὰς νὰ ἡμπορῇ δι' αὐτῶν καὶ διὰ τῆς ἰδικῆς μου συνδρομῆς νὰ διατρέφῃ τὴν οἰκογένειάν του· ἀλλ' ἀπέτυχον ἕως σήμερον, ὅτε τυχαίως, ὡς προεῖπον, ἐγνώρισα τὰ ἐν ἀγνοίᾳ μου, γεγενημένα.

Εἰς τοιαύτην δεινὴν περίστασιν εὕρισκόμενος ἤδη, δὲν μοὶ μένει, ἀξιότιμε φίλε μου, ἄλλο μέσον, εἰμὴ ἢ, δι' ὑμῶν προσφυγῇ εἰς τὴν Α. Μ. διότι ἐὰν ὁ ἀδελφός μου ἀπελπισθεὶς μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον, τὸ δυστύχημα τοῦτο θέλει εἶσθαι δι' ἐμὲ ἀνυπόφορον καὶ διότι εἶναι ἀδελφός μου καὶ διότι εὐρέθηεν νὰ ἦμαι Ἀρχιερεὺς τοῦ σημαντικοῦ τούτου νομοῦ. Ὅποια αἰσχύνῃ δι' ἐμέ, ὅστις ἔνεκα τῆς τελείας ἀφοσιώσεώς μου εἰς τὸν ὑψηλὸν Βασιλικὸν θρόνον καὶ εἰς τὰ ἐπ' αὐτοῦ ἀξιοπρεπῶς καθεζόμενα σεβαστὰ Βασιλικά πρόσωπα περιεφρονηθῆν καὶ περιφρονοῦμαι ἀπὸ τοὺς ἐνταῦθα μοχθηροὺς ἀντιπολιτευομένους, ὅποια, λέγω, αἰσχύνῃ δι' ἐμὲ τὸ νὰ μὴ δύναμαι νὰ διατηρῶ τὸν, ἐκ τῆς Αἰγυπτιακῆς δουλείας, ἀδελφόν μου, ἀλλ' ἀφοῦ δὲν τὸν

ξωσα, νὰ τὸν ἐγκαταλίπω καὶ ν' ἀναγκασθῆ ν' ἀποδημήσῃ εἰς αὐτὸν ἐκεῖ-
νον τὸν τόπον τῆς δουλείας, ὅθεν διεσώθη;

Τοῦτο ἐπαναλαμβάνω εἶναι καὶ θέλει εἶσθαι δι' ἐμὲ δυστύχημα μέγα,
δυστύχημα ἀνυπόφορον. Δὲν ἐννοῶ πρὸς χάριν ἐμοῦ νὰ παυθῆ τῆς ὑπηρε-
σίας του, ἄλλος ὑπάλληλος ἐν Σύρῳ, διὰ νὰ τοποθετηθῆ ὁ ἀδελφός μου,
ἀλλ' ἔξαιτοῦμαι τὸ νὰ συμβιβασθῆ ἢ περιστάσις αὕτη ὅπωςδῆποτε.

Ὁ ἀδελφός μου εἶναι ἱκανὸς καὶ ὡς ἐπιστάτης Λοιμοκαθαρωτηρίου καὶ
ὡς ἐλεγκτῆς Τελωνιακὸς καὶ δι' ἄλλας ὁμοίας θέσεις, εἰς τὰς ὁποίας δὲν
ἀπαιτεῖται μεγάλη γραφικὴ ἱκανότης. Νομίζω περιττὸν νὰ σᾶς ἐπασχολῶ
περισσότερον.

Ἐκ τῆς ἐκδέσεως ταύτης καταλαμβάνετε κάλλιστα τὴν δεινὴν θέσιν μου,
ἢ ὁποία μὲ βιάζει νὰ προστρέξω εἰς τὴν εὐμενῆ συμπάθειαν τῆς Μεγαλειό-
τάτης Βασιλίσης, εἰς τοὺς πόδας τῆς ὁποίας παρακαλῶ νὰ θέσετε τὸ βαθύ-
τατον σέβας μου καὶ συγχρόνως παρασταίνοντες τὴν δεινότητα τῆς θέσεως
μου ἐνώπιον τῶν στενοτέρων συγγενῶν μου καὶ ἐνώπιον τοῦ πιστοτάτου
λαοῦ τῆς Α. Μ. ὁ ὁποῖος ἔνεκεν ἐμοῦ ὡς πνευματικοῦ Ποιμενάρχου ἀνέχεται
μέχρι τοῦδε μεθ' ὑπομονῆς τὸν περιγέλων μοχθηρῶν τινῶν, ὡς προείπον,
ἀντιπολιτευομένων τὴν σεβαστὴν Βασιλικὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἰδιοφέλεια ἐαυ-
πῶν, νὰ ἐπικαλεσθῆτε ὑπὲρ ἐμοῦ τὴν κραταιὰν Βασιλικὴν προστασίαν τῆς.

Προλαμβάνω νὰ διομολογήσω μεγίστην τὴν, πρὸς ὑμᾶς, εὐγνωμοσύνην
μου καὶ ὑποσημειοῦμαι

Ὁ ἐν Χριστῷ εὐχέτης Σας

† Σύρου καὶ Τήνου Δανιὴλ

Ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου τῇ 27 Δεκεμβρίου 1850

»¹.

1. Λεπτομερέστερον δ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς.

«Κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου, ὁ Δανιὴλ ἱεροδιάκονος ἀκόμη εὐρίσκετο ἐν
ΚΠόλει, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάν. Κοντούδης συλληφθεὶς αἰχμαλώτος ἐν νεαρᾷ ἡλι-
κίᾳ κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου ἀπεστάλη μετ' ἄλλων αἰχμαλώτων εἰς τὸ Κάι-
ρον ὅπου γενομένης ἐπιλογῆς τῶν ἐκ καλῶν οἰκογενειῶν τῆς Χίου, προερχομένων
παρεδόθησαν οἱ κριθέντες ἄξιοι περαιτέρω μορφώσεως εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀντιβασι-
λέως. Ὁ αὐτὸς ἔβλεπε μεγάλην προσοχὴν εἰς μόρφωσιν καὶ ἀνάδειξιν τῶν ἐξισλαμισθέν-
των Ἑλλήνων.

Ὁ Ἰωάννης Κοντούδης ἀνδρωθεὶς καὶ τυχὼν μεγάλης μορφώσεως δαπάνη τοῦ
ἀντιβασιλέως κατέλαβε σὺν τῷ χρόνῳ βαθμὸν πασᾶ καὶ ἀξίωμα γεν. διοικητοῦ μέ-
ρους τῆς Αἰγύπτου. Εἶχε νυμφευθῆ μετὰ τῆς ἐπίσης συλληφθείσης αἰχμαλώτου ἐν
ἡλικίᾳ ἕξ ἐτῶν κατὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἐξισλαμισθείσης κόρης Ἀρε-
τῆς Βάλβη.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Δανιὴλ ἐπληροφόρηθῆ ὡς ἑξῆς τὰ κατὰ τόν, ἐν Αἰγύπτῳ,
ἀδελφόν του Ἰωάννη. Κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν συνηγήθησαν ἐν Πειραιεὶ κατὰ
τὸ 1842 ἡ Ἀγγελικὴ μήτηρ τοῦ Δανιὴλ καὶ Ἰωάννου καὶ ἡ Μαριέττα Βάλβη μή-
τηρ τῆς αἰχμαλωτισθείσης Ἀρετῆς. Ἀπὸ ὁμιλίας εἰς ὁμιλίαν ἐξομολογήθησαν εἰς τὴν
ἀπέβλεπον ἢ εἰς Πειραιᾶ ἔλευσις των, κατέληξαν δὲ εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ μεταβοῦν

ἀμφοτέρω εἰς τὸ Κάϊρον, ἵνα ἐπιδοθῶσιν εἰς ἐρεῦνας ἐμπιστευτικὰς πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν τέκνων των, διὰ τὰ ὁποῖα διετήρουν ἀδιάσειστον γνώμην ὅτι ἔζων· στηριζόμε-
 ναι εἰς ὄνειρα.

Μεταβᾶσαι εἰς Κάϊρον ἀνεζήτησαν ἐν πρώτοις Χίους, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ εἶχον ἐγκατασταθῆ ἐκεῖ. Ἡ τύχη τὰς ἔφερεν εἰς τι ἐμποροκρατικὸν κατάστημα τοῦ ὁποίου ὁ διευθυντής, ὀνόματι Ἀστρινός, τὰς ἐδέχθη φιλοφρόνως καὶ τὰς ὠδήγησεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ὅπου τὸ ἐσπέρας ἐξεμυστηθεύθησαν τὸν σκοπὸν τῆς εἰς Αἴγυπτον μεταβάσεως των. Ὁ Ἀστρινός, τοῦ ὁποίου ἡ σύζυγος διετέλει εἰς σχέσεις μετὰ γυναικῶν τῶν Ἀνακτόρων, εἰσηγάγεν ἀμφοτέρας εἰς τὸν γυναικωνίτην. Ἐκεῖ ἀκούσασα ἡ Ἀρετὴ ὅτι ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἔρχεται ἐκ Μεσολογίου συνεκινήθη τόσον ὥστε ἔπεσε λιπόθυμος εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ἣτις ἀνεπιγνώστως ἦτο ἡ μήτηρ τῆς. Εἰσελθὼν ὁ σύζυγός τῆς, ὅστις ἦτο ὁ σύζυγός τῆς Ἰωάννης Κοντούδης εὐρέθη πρὸ τῆς συγκινητικῆς ταύτης σκηνῆς. Ἐγένετο ταῦτοχρόνως παρὰ τῶν δύο μητέρων ἡ ἀναγνώρισις τῶν τέκνων. Σημειωτέον καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Ἀστρινός ἦτο ὁ ράπτης τοῦ Ἰωάννου Κοντούδη, ὃν ὅμως ἐγνώριζεν ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ πασᾶ.

Ἡ Ἀγγελικὴ Κοντούδη ἐπανελθοῦσα εἰς τὴν Κάριστον παρὰ τῷ υἱῷ τῆς Ἀρχιεπισκόπου Δανιὴλ ἀφηγήθη εἰς τοῦτον τὰ γενόμενα. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔσπευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου μεταβάς παρὰ τῷ φίλῳ του Δημ. Βούλγαρη, γερούσιαστῇ τότε, ἐπεκαλέσθη τὴν μεσολάβησιν του, ὅπως κατορθωθῆ ἡ διευκολύνσις τῆς ἐξ Αἰγύπτου, ἀναχωρήσεως τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ὁ Δημ. Βούλγαρης ζητήσας τὴν ἐπομένην ἀκρόασιν παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἐξέθεσε τὴν ὑπόθεσιν. Ὁ βασιλεὺς ἐκτιμῶν τὸν Δανιὴλ μεγάλως καὶ συγκινηθεὶς διὰ τὸ γεγονός, ἐκάλεσε τὸν Ἄγγλον Πρεσβευτὴν, εἰς ὃν ἐύστησε τὴν παράκλησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅπως διὰ τοῦ ἐν Καίρῳ Ἄγγλου πρεσβευτοῦ διευκολυνθῆ ἡ εἰς Σύρον μετάβασις τοῦ Ἰωάν. Κοντούδη.

Διὰ νυκτός ὁ Ἰωάννης Κοντούδης ἐπέβη μεθ' ὄλης τῆς οἰκογενείας του Ἀγγλικῷ πολεμικῷ ναυλοχοῦντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἀπέβησαν εἰς Σύρον. Ἦτο Κυριακὴ πρωτῆ. Ὁ Ἰωάννης Κοντούδης μετέβη μόνος εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως, ὅπου ἱερουργεῖ ὁ ἀδελφός του Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὅπου ἔλαβε θέσιν, ὡς οἱ ἄλλοι ἐνορεῖται χωρὶς νὰ δηλώσῃ τίποτε εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ ναοῦ. Ὄταν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔδιδε τὸ ἀντίδωρον ἐπλησίασεν ὁ ἀδελφός του, ἀλλὰ τόσον συγκινημένος ὥστε ἐλιποθύμησε κλαίων. Ἐγένετο ἡ ἀναγνώρισις ἐν μέσῳ συγκινήσεως ὄλων τῶν ἐκκλησιαζομένων, ἐνῶ οἱ κώδωνες ἤχουν χαρμωσύνως. Εἰς τὸ, ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ, παρατεθὲν τὸ ἐσπέρας γεῦμα, ἐκλήθησαν ὁ κυβερνήτης τοῦ Ἀγγλικῷ πολεμικοῦ καὶ ὁ ἐν Σύρῳ Πρόξενος τῆς Μεγ. Βρετανίας.

Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ἰωάννης Κοντούδης ἐτέλει κρύφα ἐν Καίρῳ μετὰ τῆς οἰκογενείας του τὰ θρησκευτικὰ του καθήκοντα, ὅπως πολλοὶ τότε οἱ ὁποῖοι εἰς τὸ φανερόν ἐφαίνοντο Μουσουλμᾶνοι, κρύφα ὅμως διετήρουν τὴν θρησκείαν των.

Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὴν ἐν Σύρῳ διαμονὴν τοῦ Ἰωάννου Κοντούδη ἐγένετο ἡ στέψις μετὰ τῆς συζύγου του κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς ἐπισώμου Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ βάπτισις τῶν τεσσάρων υἱῶν του, παρισταμένης ὄλης τῆς ἐν Σύρῳ Χιακῆς ἀριστοκρατίας.

Τόσον πολῦτιμοι καὶ πισταὶ ἦσαν ἐν Καίρῳ αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Ἰωάννου Κοντούδη, ὥστε ὁ ἀντιβασιλεὺς, ὅστις ἦτο ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς ἀπέστειλεν ἀξιωματούχους φίλους του εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σύρου, ἵνα ἐπιτρέψῃ οὗτος τὴν εἰς Αἴγυπτον ἐπάνοδον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ὑποσχθεὶς μεγάλας ἀποδοχὰς μετὰ τῆς βεβαιώσεως, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθῆ τηρῶν τὴν χριστιανικὴν του θρησκείαν.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐν Σύρῳ διαμονὴν του ἔδαπάνησεν ὅ,τι εἶχε δυνηθῆ ἢ ἀποκομίσῃ ἐκ Καΐρου, ἀπεδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἀντιβασιλέως, ὅστις ὄντως, ἐδέχθη αὐτὸν μὲ ὄλην τὴν παλαιὰν ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην. Ἄλλ' οἱ περὶ τὸν ἀντιβασιλέα φθονοῦντες τὴν ἐξαιρετικὴν θέσιν, ἣν ἀνέκτησε παρ' αὐτῷ ὁ Ἰωάν. Κοντούδης τῷ προσέφερον εἰς γεῦμα τὸν μοιραῖον καφέ.

Ὁ ἀντιβασιλεὺς ἀπαρηγόρητος, μετέβη παρὰ τῇ χήρᾳ, εἰς ἣν ἐχορήγησε γενναίαν σύνταξιν. Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Κοντούδη, Θεόδωρος ἦτο τότε γεν. διοικητὴς τῆς ἄνω Αἰγύπτου, οἱ δὲ δίδυμοι Ἀνδρέας καὶ Δημήτριος τυχόντες ἐξαιρετικῆς μορφώσεως κατέλαβον ἀνώτερα ἀξιώματᾶ. Οὗτοι συνέγραψαν καὶ ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ τέταρτος ἀδελφὸς των Κωνῆνος, παρ' οὗ γινώσκω τ' ἀνωτέρω, καὶ μεθ' οὗ ἐκλεκτοῦ φίλου συνεδεόμην οἰκογενειακῶς, παρέμεινεν ἐν Σύρῳ ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῷ ἐκεῖ λειτουργήσαντι ἐπὶ μακρὰ ἔτη, Ἀμερικανικῷ Λυκείῳ Ἐθαγγελίδου κατέλαβε θέσιν ἐν τῷ ἐκεῖ Τελωνείῳ. Ἀπεβίωσε καταλιπὼν δύο τέκνα τὸν Ἰωάννην γενόμενον ἐμποροπλοίαρχον καὶ τὴν Ἀρετὴν, ἣτις κατέλαβε θέσιν λογιστοῦ ἐν τῷ Δημαρχείῳ Ἐρμουπόλεως. ἦν κατεῖχεν ὁ πατὴρ της κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη» *.

* Ἰωάν. Παπαμανώλη, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 124-127.

(Συνεχίζεται)